

Az első nő a világűrben

Az első férfi: Gagarin, és az első nő: Tyereskova, szovjet földről emelkedett a magasba, hogy megkezdje az űr titkainak újszerű felderítését és utat nyisson az emberiségnek idegen bolygókra. Mindkettőjüket a szovjet tudomány és technika tette képessé erre a csodálatraméltó bravúrra. És ezen felül még valami.

Amikor öt évvel ezelőtt, 1963. június 16-án V. V. Tyereskova 49. fordulatot tett a Föld körül űrhajóján, az egész világ elámul. Tyereskova fizikai, szellemi és erkölcsi készenléte semmiképpen nem lehetett egyetlen személyre korlátozott tulajdonság. Mindenki elismerte e nagyszerű nő bámulatos akarateréjét, tudását és bátorságát, de minduntalan elhangzott a kérdés, miért éppen szovjet nő az első a világűrben?

Sokféle válasz lehetséges a kérdésre, de csak hosszú tanulmány keretében lehetne megvilágítani a probléma minden részletét. Ma-

gát a lényegét eléggé érzékelteti az utalás a szovjet-ország életének rendjére. Azokról a társadalmi lét-feltételekről van szó, amelyek a szovjet nők egyenjogúságát az utópiák világából a valóság világába emelték, s ezzel minden más társadalmat megelőztek. A Szovjetunióban a munkások és alkalmazottak

49 százaléka nő. Még többet mond az a tény, hogy a felsőfokon képzett szakemberek népes táborában a nők a többség. Az egyetemek, főiskolák és más szakintézmények előadójának a fele nő, és ugyancsak nő minden harmadik mérnök. Nincs az állami, társadalmi, gazdasági, tudományos és művészeti életnek egyetlen olyan szektora sem, amelyben kiváló eredményekkel ne szerepelne a nők.

Tyereskova ennek a rendszernek nagyszerű képviselője. Nemcsak rátermettségével, teljesítményének nagyságával nyerte el az egész világ rokonszenvét, hanem szerénységével, kedvességével, emberszerető közvetlenségével is. Tettével hazáját, az általános emberi tudományt, és a nők felismerkedésének ügyét egyaránt szolgálta. A haladás minden igaz híve szeretettel köszönti öt hősi cselekedetének ötödik évfordulóján...

F. M.

SZÉKHÁZAVATÁS

Oklevél a közösségnek

Tegnap a szegedi Móra Ferenc Termelőszövetkezet Bocskai utcai új székházában ünnepi közgyűlésre jöttek össze a szövetkezeti dolgozók és a meghívott vendégek. Ünnepezték a tavalyi jó eredményeket, s az új székházat is, amit rövid 10 hónap alatt épített meg a közös gazdaság építőbrigádja.

A közgyűlés előtt a vendégek, köztük dr. Komócsin Mihály, a megyei pártbizottság titkára, Balog István, a párt-végrehajtóbizottság tagja, a városi pártbizottság osztályvezetője megtekintették a célszerűen épített és berendezett hasznos épületet. Nemcsak korszerű irodák, hanem nagyterem, csárda, borkóstoló, térszagrár található a tetszetős és csinos új szövetkezeti székházban.

Szili Antal, a termelőszövetkezet elnöke nyitotta meg a közgyűlést. Ismertette, hogy az elmúlt öt esztendő alatt mennyit fejlődött a közös gazdaság. Adottságait tekintve megtalálható a szikes területtől kezdve a homokig és a jobb termőképességű talajokig mindenféle föld. A korábbi években erről a területről 10–12 millió forint termelési értéket produkáltak, tavaly viszont csak a növénytermesztés 14 millió forintot, az állattenyésztés pedig 17 millió forintot adott a népgazdaság asztalára. Ma már 42–44 millió forint termelési értékkel számolnak ebben a nagyüzemben.

Árvai József, a Szeged városi tanács vb elnökhelyettese a megyei és a városi pártbizottság, a városi tanács és a Termelőszövetkezetek Területi Szövetségének gratulációját, elismerését fejezte ki a közgyűlésen a tsz tag-

jainak. Kiemelte, hogy a szegedi közös gazdaságok egyre több sikereket érnek el, hírnévre, országos rangra emelkedtek. Az elmúlt esztendőben 140 millió forint volt a termelési érték, ami az 1960 évinek éppen a háromszorosa. Öröndetes, hogy sokat javult a szövetkezetek városellátó tevékenysége. Amíg az egy holdra eső termelési érték országosan 5 ezer 368 forint, addig Szegeden ez 10 ezer 593 forint. Az egy holdra eső bruttó jövedelem is az országos átlagnak a kétszerese Szegeden. Az egy tagra eső jövedelem pedig az országos 14 ezer 872 forintos átlaggal szemben 18 ezer 162 forint.

A szegedi Móra Ferenc Termelőszövetkezet az elmúlt esztendőben is szép eredményeket ért el. A város négy közös gazdaságában megtermelt termelési értéknek a 30 százalékát mondhatja magáénak. Sem a ter-

mésátlagokkal, sem a tagság jövedelmével nem kell szégyenkeznie ebben a modern, jól fejlődő, stabil nagyüzemben. Ez az eredmény a tagság és a szövetkezet vezetői összeforrottságát, a szövetkezés gyakorlati jelentőségét bizonyítja.

Árvai József a közgyűlésen átnyújtotta a Móra Tsz-nek tavalyi eredményeiért a Minisztertanács és a városi tanács oklevelét. A közgyűlésen vette át a Kiváló termelőszövetkezeti tag jelvényt Domonkos Istvánné, Szabó József és Nagy András. Szekszárdi Imréné miniszteri dicséretet kapott. Végül Árvai József a Termelőszövetkezetek Területi Szövetségének ajándékát, az 5 ezer forintos vásárlási utalványt nyújtotta át Szili Antalnak, a közös gazdaság elnökének.

A szövetkezeti tagság és a meghívott vendégek az új tsz-házban hosszasan maradtak együtt.

A madarak védelme

Az utóbbi évszázadokban, főképpen századokban a madársors válságosra fordult az ember tevékenysége következtében. Az emberi létszám nagymértékű sokadása maga után vonja a fejlődő technika lehetőségei felhasználásával az iparosodás, a mezőgazdasági többtermelés fokozódását. Ezen tevékenység a föld felületi képeinek megváltoztatásával jár. Eltűnnek az ősi tájak a benne élő világgal.

A növényi többtermelés érdekében kitenyésztett dédelgetett növényfajok még nem rendelkeznek azzal a „szerzett” ellenállóképességgel, amely az állati kártevők és gyomnövények általmaival szemben védekezést nyújtának. Állandó védelemre szorulnak. A növényvilág mérgei, a fokozott talajművelés nem hozza meg a várt eredményt.

Világszerte megindult az a törekvés, hogy vissza kell állítani a természet rendjét, a védekezést biológiai alapon kell helyezni. Szaporítani kell az állati kártevők állati ellenségét. A növényvilág legveszedelmesebb ellenségeit, a rovarokat és rágcsálókat a madarak irtják. A tájtalakítások következtében azonban éppen a madárvilág fogyatkozott meg katasztrofálisan. Védni kell őket és szaporításukat előmozdítani. Az utóbbi évszázadokban 1935-ig 135 jórészt hasznos madárfaj pusztult ki és napjainkban is kb. 100 madárfaj került a kiveszők listájára.

A madarak legnagyobb része költöző. Ősszel és tavasszal ezer kilométeres utakat tesznek meg országhatárokon keresztül. Védelmük érdekében nemzetközi egyezmények szükségesek. Ilyen célból alakult meg a Nemzetközi Madárvédelmi Szövetség (ICBP), célja a madarak és élőhelyeinek óvása. Konferenciákon, kongresszusokon határozatokat hoznak és ezeket az illetékes kormányok elé terjesztik. A világ-szövetségnek 55 állama tagja és kontinentális szekciói vannak. A szekciók 4 évente tartják konferenciájukat. Az európai szekciónak eddig a következők helyeken voltak konferenciái: Wien, Rouen, London, Párizs, Bologna, Beetsterzwag (Hollandia), Stavanger, Newcastle (Írország).

Világkongresszusok voltak eddig Angliában, Franciaországban, Japánban, Finnországban, Svédországban, Svájcban, Amerikában, Afrikában.

Az európai szekció IX. konferenciáját Magyarorszá-

gon, Balatonszemesen rendezte meg. Az európai tagozat elnökhelyettese Dr. Tildy Zoltán az Országos Természetvédelmi Hivatal elnöke. Erre a konferenciára 16 európai ország 80 képviselőt küldött; 17 sürgős javaslat-tervezetet terjesztettek elő. Magyarország többek között a ragadozó madarak és baglyok védelmét. Határozat született a hortobágyi Nemzeti Park létesítésére. Tárgyalás anyaga volt a vizeknek olajszennyeződés okozta nagyfokú pusztítása tengereken és a tavakban, a növényvédő szerek ártalma a madárvilágra, a természetes madár élőhelyeknek az emberi beavatkozás okozta megkímélése, illetve helyreállítása. Vadmadarakkal folytatott kereskedelem megszüntetése, madárfogó függőháló behozatalának tiltása, a tojásgyűjtés kérdése, természetvédelmi területek kijelölése tekintettel főleg a vízimadarakra. Jelentős tárgysorozati pont volt az a javaslat, amely azt tartalmazta, hogy a városi és a tájegységek megváltoztatását tervező hatóságoknak kivitelezés előtt a természetvédelmi hatóságoknak a véleményét, illetve hozzájárulását kell kikérniük. Erre vonatkozóan magyar részről Kotsis Lajos építésmérnök, a Városépítési Tudományos Tervező Intézet dolgozója tett előterjesztést. Többek között ezeket mondta: „A városrendezési tervezet nem nélkülözheti a természetvédelmi és madárvédelmi szakemberek közreműködését, azok szerepét intézményesen rendezni kell... javaslatomat nem is annyira a madarak védelmében, hanem az emberek érdekében tettem, hiszen az egyre urbanizálódó emberiségnek nagyobb szükség van a madarakra, mint viszont”.

A természet és madárvédelem tehát napjainkban azonos az ember védelmével.

A tárgyalási anyag május 14–20-ig tartott. A tanácskozáson professzorok, természetvédelmi szakemberek, ismert nemzetközi kutatók vettek részt. A konferenciát a magyar természetvédelmi területek bemutatása követte. A résztvevők egyik csoportja a Dunántúl rezervátumait látogatta meg, míg a másik csoport a Duna–Tisza közti természetvédelmi területeket szemlélte meg. Csongrád megyében a közel-múltban létesített pusztaszeri

védett területet, amely azáltal lett nevezetes, hogy a fehértavi vizes pusztának halastói átalakítása során a szikések ritka madarainak egyrésze ott honosodott meg. A Saséri Tisza-hullámter kiskócsag és gémtelapét is meglátogatták.

A legközelebbi konferencia 1972-ben Dobrudzsában lesz. Dr. BERETZK PÉTER

Újra rács mögött

Még kisiskolás volt, amikor az anyja vízéért küldte a Tiszára. Esztendők múltával a nemzetközi Vöröskereszt segítségével hozták vissza külföldről. Egy idegen nyelven perfekt beszél, ír, olvas, számol, s mindössze 33 éves, de már 13 évet töltött börtönben sorozatos betörésért, lopásért, csalásért. Ennyi az előlétele Achim Antalnak, aki algyői születésű, s legutóbbi lakása Pálmónostoron volt. Szülei és testvérei becsületesen élnek és dolgoznak, ő azonban messze szakadt a családtól.

— Mindig a nők miatt mentem a „jégre” — mondta maga elé mormolva, s hideg, kék szemét lesütötte. — Amikor Kiskundorozsmán „megdobtam” egy maszek asztalos 36 ezer forintját, akkor P. Marci volt mellettem. Ő mondta, hogy az asztalosnak rengeteg a pénze, mert usztorával is foglalkozik. A házban nem voltak otthon, a kulcs meg kézre esett, a lábtörő alatt. A szekrényben egy kalapban volt a rengeteg pénz. Éppen dél volt, még bekapcsoltam az asztalos rádióját is. Akkor szabadnapos voltam, a vízműnél voltam gépész.

— Azt mondja, hogy mindig meg akart javulni. Hogy van ezzel a szándékkal? — kérdezte a nyomozótiszt. — A sok pénzzel a zseben tényleg fel akartam hagyni a zaklatott élellet, csak nem volt rá erőm. Marci apja meglátta a zsemből kilógó köteg százast. Megvetette velem az egyik lebotkát 4 ezerért. Éjjel ellopok a zsemből 10 ezer forintot, s aztán kettőt még kölcsön kértek hozzá reggel. A többivel elmentem a lányal taxival Budapestre, hogy bevásároljunk. A cipőktől a kisestélyiig felöltöztettem. Vettem egy farkas-

kutyát 800 forintért, hogy betanítsam magam mellé az örködésre, ha újabb alkalom kínálkozik...

1959-től egyfolytában lehúzott a börtönben 8 évet. Volt rá ideje, hogy felkészüljön a becsületes életre. Azelőtt két szakmája is volt, kőműves és lakatos. A börtönben kitanulta a férfiszabószágot és egy speciális szakmát, a szövőgépjáratást. Mikor szabadult, Budapestre hívták jó állásba. Az algyői tanács gépkocsi-ellenőrné akarta elhelyezni az olajiparban, végül a ruhagyárban kötött ki, ahova a sógorával együtt járt dolgozni, egy műszakban voltak. Éleseszű, jó megfigyelő képességű, tehetségével sokra vihetné volna. A börtönben minden sakkbajnokságot megnyert. Algyón a szülei hazafogadták. Kosztot, lakást adtak neki ingyen. Amit keresett, csak magára költötte volna. Az algyői csárdában is sakkozott, borban játszott. Igaz, ő maga nem ivott, a haszon valakinek visszamaradt, s ezért szívesen látott vendég volt.

— Az hát, ott jöttem össze egy fiatalasszonnyal, pedig hányan voltak a faluban szebbek, jobbak, akik szinte magukhoz kötöztek volna. Igaz, volt egy kis „kiteréssem”: pár hétre megpróbáltam. Azért csak annyira, mert a feleségem másokkal mulatott. Kivertem a házból. Az új asszonnyal megegyeztem, hogy a férjét otthagya. Minden holmimat autóra pakoltam, s odaálltam eléük a megbeszélt időre. S akkor jött a férj.

— A kényes helyzetben meggondolhatta volna magát.

— Csakhogy már benne voltam nyakig a pácban, az asszony ugyanis bezárta előttem az ajtót, s aztán a

férjével találtuk meg a padláson, ahol hypót ivott. Nem sokat, csak hogy megjesszen bennünket. Hozattam egy liter pálinkát, s azzal magára hagytuk a férjet. Elmentünk az asszony szüleihez Pálmónostorra. Fészket raktunk volna, ha az asszony hűségese maradt hozzám. Úgy véltem, nem szeret, s így elváltam útjaink. Kiskunfélegyházán albérltet kellett volna fizetnem, de nem volt pénzem.

— Ezért tört be Kistelekben? — Ezért. Órá, pénzt vittem magammal. Másnap már nyomomban voltak a rendőrök, de megugrottam előlük...

Achim Antalnak előző életét 4–5 kilónyi akta bizonyítja, s újabb bűncselekményeinek írásba foglalása is újabb aktacsomót eredményez, hiszen eddig 16 betöréses lopást bizonyítottak rá. Már a kisteleki betörésnél tudták, hogy ki hagyta ott a kezénymát. Ismerték Achim módszerét, de egérutat nyert, s azalatt „beutazta” a fél országot. Tizenhárom évi börtön után a veszedelmes bűnböző ismét visszakerül a vádlottak padjára, hogy egy időre megszabaduljon tőle a társadalom.

L. F.

TÓTKOMLÓSI VEGYESIPARI KTSZ VEZETŐSÉGE

felhívja azokat az érdekelteket, akiknek órája a ktsz óras részlegénél

BE LETT ADVA JAVÍTÁSRA,

hogy az

óra átvétele ügyében

JÚNIUS 17-ÉN, HÉTFŐN 8 ÓRÁTÓL 14 ÓRAIG

jelenjenek meg az órásüzletben.

V. 114 724

A Béke-őrs Újvidéken

Kipirult arcú, vidám pajtasok ugráltak le a buszról péntek este Szeged határában. A váratlan defekt ugyan kitolta a háromnapos jugoszláviai útról érkező buszjárat végállomását — de hát ki bánta —, míg befelé villamosoztak a városba is körbejárt a szó, mi mindent láttak, merre utaztak.

Az újvidéki Jó Pajtás szerkesztőségének meghívására kedden indult Jugoszláviába a szegedi Béke utcai általános iskola nyolcadik osztályának Béke-őrs. Az a nyolc pajtás, akik felkutatották a gondozták a fasiszták hirtelt Csillag-börtönében kivégzett jugoszláv mártírokat, Kiss Ernő és Grozdana Gajsin sírját a belvárosi temetőben. Őket fogadta Topolyán, a Harcos Szövetségben Málk József, a helyi Petőfi brigád egyik szervezője, s beszélt nekik a brigád hősi harcairól. A szegedi úttörők találkoztak a Tartományi Gyermeknevelési Tanács és a Harcos Szövetség több vezetőjével, így Marko Pericin-Kamenjar nyugalmazott tábornokkal is, aki a jugoszláv pionírharcosokról mesélt történeteket. A szegedi pajtasok kirándultak a péterváradiba, megkoszorúzták a partizánok emlékművét Venacon, meglátogatták a Fórum Kiadó vezérigazgatóját, sőt rövid időre Belgrádba is elutaztak városnézésre. Visszatérve Újvidékre a gyermekrádió kamerái előtt mutatkoztak be, s gazdag ajándécsokorral, könyvekkel, emléktárgyakkal — s három nap felejthetetlen élményeivel — utaztak vissza Szegedre.

Csak társázní kell

Két fordítás a telefonszónán, és a novoszibirszki gyógyszerárban jelzés közli a látogatóval, hogy a keresett orvossg megtalálható-e a gyógyszerek között. A gyógyszerészek ötlete alapján szerkesztett készülék már működésének első két hetében sok száz órát takarított meg a pácienseknek.

VASÁRNAP,
1968. JÚNIUS 16.

DEL-MAGYARORSZÁG 5